

**KORRUPSIYAGA QARSHI KURASHISHDA DAVLAT
ORGANLARINING VAKOLATLARINI KENGAYTIRISH
MASALALARI**

Toshkent Davlat Transport Universiteti

“Yurispredensiya” ta’lim yo’nalishi

1-kurs KYU-2-25 guruh talabasi

ALIMOV DILSHOD AKROM O’G’LI

Annotatsiya: Ushbu maqolada korrupsiyaga qarshi kurashish tizimini tubdan takomillashtirishda davlat organlarining vakolatlarini kengaytirish masalalarini tahlil qilamiz. Xususan, qaysi davlat organlari korrupsiyaga qarshi kurashadi. Shuningdek, korrupsiyaning oldini olish, uni aniqlash va unga qarshi kurashish jarayonlarida davlat tuzilmalarining institutsional roli, funksional vazifalari hamda o’zaro hamkorlik mexanizmlari ko’rib chiqiladi. Maqolada yangi huquqiy normalar, korrupsiyaga qarshi siyosatni amalga oshiruvchi maxsus organlar faoliyatini kuchaytirish, ularning vakolatlarini aniq belgilash hamda samaradorligini oshirish bo’yicha so’nggi yillardagi islohotlar ilgari suriladi.

Kalit so’zlar: Korrupsiya, korrupsiyaga qarshi kurashish to’g’risida , davlat organlarining vakolatlari korrupsiyaga qarshi kurashishda, huquqiy mexanizmlar, davlat xizmati shaffofligi, institutional islohotlar, xalqaro normalar, jamoatchilik nazorati, profilaktika va naorat, korrupsion xavf-xatarlar.

**ISSUES OF EXPANDING THE POWERS OF STATE
BODIES IN THE FIGHT AGAINST CORRUPTION**

Tashkent State Transport University,

"Jurisprudence" field of study

1st year KYU-2-25 group student

Alimov Dilshod Akrom o`g`li

Annotation: *In this article, we analyze the issues of expanding the powers of state bodies in the fundamental improvement of the anti-corruption system. In particular, which state bodies fight corruption. Also, the institutional role, functional tasks and mechanisms of mutual cooperation of state structures in the processes of prevention, detection and fight against corruption are considered. The article presents new legal norms, strengthening the activities of special bodies implementing anti-corruption policy, defining their powers and improving their effectiveness.*

Key word: *Corruption, fight against corruption, authorities of state bodies in fight against corruption, legal mechanisms, transparency of public service, institutional reforms, international norms, public control, prevention and warning, corruption risks.*

Korrupsiya (lotincha: corruppo-aynish, poraga sotilish) - mansabdor shaxsning o`z mansabi bo`yicha berilgan huquqlarni shaxsiy boyish maqsadlarida bevosita suis`temol qilishidan iborat amaliyot. Mansabdor shaxslarni sotib olish, ularning poraga sotilishi ham korrupsiya deyiladi. Korrupsiya davlat apparati va parlament faoliyatida ,ayniqsa, avj oladi. Saylanadigan lavozimlarga nomzodlar saylov kampaniyasini o`tkazish harajatlarini ko`tarish korrupsiya ko`rinishlaridan biridir(saylangan kishi turli imtiyozlar,yordam,xizmatlar ko`rsatib „o`z qarzini” qaytaradi) .

KORRUPSIYAGA QARSHI KURASHISH TO‘G‘RISIDA

Qonunchilik palatasi tomonidan 2016-yil 24-noyabrda qabul qilingan Senat tomonidan 2016-yil 13-dekabrda ma’qullangan. korrupsiya — shaxsning o‘z mansab yoki xizmat mavqeyidan shaxsiy manfaatlarini yoxud o‘zga shaxslarning manfaatlarini ko‘zlab moddiy yoki nomoddiy naf olish maqsadida qonunga xilof ravishda foydalanishi, xuddi shuningdek bunday nafni qonunga xilof ravishda taqdim etish; korrupsiyaga oid huquqbuzarlik — korrupsiya alomatlariga ega bo‘lgan, sodir etilganligi uchun qonunchilikda javobgarlik nazarda tutilgan qilmish; manfaatlar to‘qnashuvi — shaxsning shaxsiy (bevosita yoki bilvosita) manfaatdorligi uning o‘z lavozim yoki xizmat majburiyatlarini lozim darajada bajarishiga ta’sir ko‘rsatayotgan yoxud ta’sir ko‘rsatishi mumkin bo‘lgan hamda shaxsiy manfaatdorlik bilan fuqarolarning, tashkilotlarning, jamiyatning yoki davlatning huquqlari, qonuniy manfaatlari o‘rtasida qarama-qarshilik yuzaga kelayotgan (mavjud manfaatlar to‘qnashuvi) yoki yuzaga kelishi mumkin bo‘lgan (ehtimoliy manfaatlar to‘qnashuvi) vaziyat

KORRUPSIYAGA QARSHI KURASHUVCHI DAVLAT

ORGANLARI:

Qonun hujjatlariga asosan faoliyati korrupsiyaga qarshi kurashush va uni oldini olishga qaratilgan davlatning maxsus vakolatli organi

O‘zbekiston Respublikasining “Korrupsiyaga qarshi kurashish to‘g‘risida”gi Qonuniga ko‘ra korrupsiyaga qarshi kurashish bo‘yicha faoliyatni bevosita amalga oshiruvchi davlat organlari:

O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi;

O‘zbekiston Respublikasi Davlat xavfsizlik xizmati;

O‘zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi;

O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi;

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti hisoblanadi. Korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha faoliyatni qonun hujjatlariga muvofiq boshqa davlat organlari ham amalga oshiradi. Davlat organlari korrupsiyaga qarshi kurash tizimining asosiy ishtirokchilari hisoblanadi. Bugungi kunda O'zbekistonda quyidagi tuzilmalar korrupsiyaga qarshi faoliyatni amalga oshirmoqda:

Korrupsiyaga qarshi kurashish agentligi – korrupsiyaning oldini olish, nazorat, monitoring, strategiya ishlab chiqish.

Prokuratura organlari – jinoyatlarni aniqlash, tergov qilish, qonun ustuvorligini ta'minlash.

Ichki ishlar organlari – jinoyatlar profilaktikasi va aniqlash.

Adliya vazirligi – huquqiy monitoring, qonunchilikni takomillashtirish.

Davlat soliq qo'mitasi, Moliya vazirligi, Hisob palatasi – moliyaviy nazorat, audit, noqonuniy boyish holatlarini aniqlash.

Sudlar – korrupsion jinoyatlar bo'yicha adolatli qaror qabul qiluvchi yakuniy bo'g'in.

Ushbu organlarda mavjud vakolatlar keng bo'lsa-da, korrupsiya ko'lami davlat sektorining yanada mustahkam nazoratini talab qiladi.

Keyingi yillarda mamlakatimizda korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida muhim tashkiliy-huquqiy islohotlar amalga oshirildi. Aholining huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini oshirishga, jamiyatda korrupsiyaga murosasiz munosabatni shakllantirishga yo'naltirilgan tizimli choralar ko'rildi.

Islohotlarni amalga oshirish doirasida fuqarolarning huquq va manfaatlari himoya qilinishini, davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari faoliyati ochiqqligini, jamoat va parlament nazoratini ta'minlash mexanizmlari takomillashtirildi, shuningdek, huquqni muhofaza qilish va sud organlari faoliyatining huquqiy asoslari isloh qilindi.

Shu bilan birga, iqtisodiyotni yanada oʻstirish, xalq farovonligini oshirish, mamlakatda investitsiya muhitini yaxshilash borasidagi strategik vazifalarni hal etish korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida davlat siyosatining samarali amalga oshirilishini taʼminlash hamda korrupsiya koʻrinishlarining sabab va shart-sharoitlarini bartaraf etish boʻyicha yangi tizimli choralar koʻrilishini taqozo qilmoqda.

Davlat hokimiyati organlarining jamoatchilik oldidagi ochiqligi va shaffofligi bugungi kunning eng dolzarb muammolaridan biri hisoblanadi.

Respublikamizda davlat organlari faoliyatining ochiqligi va shaffofligi fuqarolar va davlat organlari oʻrtasidagi doimiy va sifatli aloqa vazifasini bajaruvchi muhim elementlardan biridir.

Axborot texnologiyalarining rivojlanishi va ularning barcha sohalariga keng joriy etilishi natijasida davlat va fuqarolik jamiyati oʻrtasidagi munosabatlar rivojlandi, korrupsiyaning oldini olishga muhim qadam boʻldi.

Davlat boshqaruvida shaffoflik tushunchasi yana-da masʼuliyatli va samarali faoliyat yuritish uchun asos boʻlib, bu maʼmuriy boshqaruv nazariyasida muhim yutuq hisoblanadi.

Ochiqlik va shaffoflik haqiqatdan ham korrupsiyaga qarshi kurashishning muhim vositalaridan biri boʻlib, u:

1. Hisobdorlikni oshiradi;
2. Korrupsiya uchun imkoniyatlarni kamaytiradi;
3. Jamoatchilik ishonchini mustahkamlaydi;
4. Maʼlumot olish imkoniyatini taʼminlaydi.

Shu sababli, koʻplab davlatlar korrupsiyaga qarshi kurashish strategiyalarida ochiqlik va shaffoflikni ustuvor vazifa sifatida belgilaydilar.

Mustaqillikdan keyingi yillarda Davlat tashkilotlarining barchasi fuqarolar uchun yopiq boʻlgan, koʻpchilik fuqarolarning ommaviy axborotdan

foydalanish imkoniyati bo'lmagan. Prezidentimiz Sh.Mirziyoyev rahnamoligida ochiqlik va korrupsiyaga qarshi kurashni tartibga soluvchi qonunchilikning ishlab chiqilishi, albatta shu vaqtgacha bo'lib kelgan "maxfiylik madaniyati"ning qoralanishiga olib keldi.

O'zbekiston Respublikasining yangi konstitutsiyasi 33-moddasida:

- har kim fikrlash, so'z va e'tiqod erkinligi huquqiga ega;
- har kim istalgan axborotni izlash, olish va tarqatish huquqiga ega;
- Davlat Internet jahon axborot tarmog'idan foydalanishni ta'minlash uchun shart-sharoitlar yaratadi deb belgilab qo'yilgan.

Axborotni izlash, olish va tarqatishga bo'lgan huquqni cheklashga faqat qonunga muvofiq hamda faqat konstitutsiyaviy tuzumni, aholining sog'lig'ini, ijtimoiy axloqni, boshqa shaxslarning huquq va erkinliklarini himoya qilish, jamoat xavfsizligini hamda jamoat tartibini ta'minlash, shuningdek davlat sirlari yoki qonun bilan qo'riqlanadigan boshqa sir oshkor etilishining oldini olish maqsadida zarur bo'lgan doirada yo'l qo'yiladi.

Ochiqlik va shaffoflikni ta'minlash uchun ko'plab amaliy qadamlar mavjud. Masalan, davlat xaridlari to'g'risidagi ma'lumotlarni e'lon qilish, davlat byudjetining ijrosi haqidagi hisobotlarni muntazam ravishda chop etish, mansabdor shaxslarning daromadlari va mol-mulki to'g'risidagi deklaratsiyalarni ochiq qilish, hamda axborot olish erkinligini ta'minlash shular jumlasidandir. Bundan tashqari, jamoatchilik nazoratini kuchaytirish uchun jamoatchilik kengashlari va kuzatuv guruhlarini tashkil etish muhim ahamiyat kasb etadi.

Korrupsiyani oldini olish va unga qarshi kurashish sohasida olib borilayotgan ishlarning natijadorligini oshirish, muhim ijtimoiy masalalarga oid ochiq ma'lumotlar ko'lamini yanada kengaytirish, ulardan to'siqlarsiz

foydalanishni ta'minlash, shuningdek, "O'zbekiston — 2030" strategiyasida belgilangan vazifalarni amalga oshirish maqsadida:

1. O'zbekiston Respublikasi Korrupsiyaga qarshi kurashish milliy kengashi (keyingi o'rinlarda — Milliy kengash), Korrupsiyaga qarshi kurashish agentligi (keyingi o'rinlarda — Agentlik), Bosh prokuraturaning korrupsiyaga oid jinoyatlarning oldini olish bo'yicha quyidagi tizimni joriy etish haqidagi taklifi ma'qullansin:

har chorakda Agentlik davlat organlari va tashkilotlari kesimida sodir etilgan korrupsiyaga oid jinoyatlarni tahlil qiladi va ushbu jinoyatlar ko'rsatkichi oshgan davlat organlari va tashkilotlariga kechiktirib bo'lmaydigan chora-tadbirlar belgilash uchun Agentlik xodimlari ishtirokida ko'rib chiqilishi majburiy bo'lgan taqdimnoma kiritib boradi;

har yarim yilda jinoyatlarning oldini olish hamda ularga imkon bergan omillarni bartaraf etish bo'yicha ko'rilayotgan choralarda Milliy kengash yig'ilishlarida tegishli davlat organlari va tashkilotlarining birinchi rahbarlari ishtirokida tanqidiy muhokama qilib boriladi.

2. Korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha 2023-2024-yillarga mo'ljallangan davlat dasturi [1-iloraga](#) muvofiq tasdiqlansin.

3. 2023-yil 1-dekabrda boshlab Ochiq ma'lumotlar sifatida joylashtirilishi kerak bo'lgan ijtimoiy ahamiyatga molik ma'lumotlar ro'yxati quyidagi ma'lumotlar bilan to'ldirilsin:

hududlar kesimida "Haj" tadbiriga borish uchun navbatda turgan ziyoratchilarning yagona onlayn navbati to'g'risidagi (ziyosatga boruvchi shaxsning arizasi navbatga qo'yilgan sana va ro'yxatdagi tartib raqami) ma'lumotlar;

bolalarni davlat maktabgacha ta'lim tashkilotlariga qabul qilish uchun berilgan arizalar navbati (ro'yxati) to'g'risidagi (ariza navbatga qo'yilgan sana, ro'yxatdagi tartib raqami, yosh guruhi hamda tashkilot raqami) ma'lumotlar;

davlat organlari va tashkilotlarida davlat xaridlarini amalga oshirish tartib-taomillarini belgilovchi xarid komissiyasining ichki idoraviy tartibi (nizom, reglament, yo'riqnoma yoki boshqa ichki idoraviy hujjat);

markaziy, hududiy va tizim tashkilotlarida bo'sh ish o'rinlari, ishga qabul qilish shartlari, nomzodlarga qo'yiladigan talablar va taqdim qilinishi lozim bo'lgan hujjatlar to'g'risidagi ma'lumotlar;

davlat organlari va tashkilotlari tomonidan nodavlat notijorat tashkilotlarga taqdim etilgan grant va ijtimoiy buyurtma loyihalari haqidagi ma'lumotlar, shu jumladan g'olib bo'lgan nodavlat notijorat tashkilotlari va ularning buyurtma doirasida bajargan ishlari yuzasidan hisobotlari haqidagi ma'lumotlar.

Xalqaro korrupsiyaga qarshi kurashish kuni ([BMT](#)ning boshqa rasmiy tillarida: [ing](#): International Anti-Corruption Day, [arab](#): الفساد لمكافحة الدولي اليوم, [isp](#): el Día Internacional contra la Corrupción, [xit](#): 国际反腐败日, [fr](#): la Journée internationale de lutte contre la corruption) — [BMT Bosh Assambleyasi](#) tomonidan [2004](#)-yildan beri har yili [9-dekabrda](#) (2003-yil 21-noyabrdagi A / RES / 58/4-sonli rezolyutsiya)nishonlanib kelinadi. 2003-yil 9-dekabrda [Meksikada](#) Birlashgan Millatlar Tashkilotining Korrupsiyaga qarshi konvensiyasi imzolangan.

Ushbu Xalqaro kunni belgilashdan maqsad, Bosh Assambleya rezolyutsiyasida qayd etilganidek, [korrupsiya](#) muammosi va Konvensiyaning korrupsiyani oldini olish va unga qarshi kurashishdagi rolini chuqurroq tushunish bo'lgan. Qarorda ushbu kunni keng nishonlash va tegishli tadbirlarni o'tkazish to'g'risidategishli bandlar mavjud.

Bosh Assambleya rezolyutsiyasi [Birlashgan Millatlar Tashkiloti Bosh kotibidan](#) Birlashgan Millatlar Tashkilotining Narkotiklar va jinoyatchilik bo'yicha boshqarmasiga (UNODC) Konvensiyaga a'zo davlatlar konferensiyasining kotibiyati vazifasini bajarishga ko'rsatma berishni so'raydi va har yili Xalqaro korrupsiyaga qarshi kurash kuni munosabati bilan UNODC direktori ushbu sana haqida xabar beradi. Odatda, [Birlashgan Millatlar Tashkiloti](#) Bosh kotibi BMTning boshqa xalqaro kunlari munosabati bilan xuddi shunday xabar beradi.

[Birlashgan Millatlar Tashkiloti Bosh kotibi Pan Gi Mun](#) 2015-yil 9-dekabrdagi murojaatida^[1] :

Biz 2030-yilga qadar qashshoqlikka barham berish va barcha uchun munosib hayotni ta'minlashni rejalashtirar ekanmiz, Barqaror rivojlanish bo'yicha yangi kun tartibida korrupsiyaga qarshi har tomonlama kurashish zarurligini tan olamiz va noqonuniy moliyaviy oqimlarni sezilarli darajada qisqartirish va o'g'irlangan mulkni qaytarishga chaqiramiz, degan.

2015-yil 9-dekabrdagi BMTning Narkotiklar va jinoyatchilik bo'yicha boshqarmasi ijrochi direktori Yuriy Fedotov nutqida^[2] :

Korrupsiya va poraxo'rlik o'z maqsadiga yetib, tenglik va adolat barbod bo'lsa, butun jamoalar zarur infratuzilma, shifoxona va maktablarsiz qolishi mumkin. Bundan tashqari, korrupsiya muhim huquqiy masalalarning asosini buzadi, sanoatga zarar yetkazadi va raqobat tushunchasini yo'qotadi, deya ta'kidlagan.

Bugungi kunda korrupsiya muammosiga jahonning deyarli har bir mamlakatida duch kelish mumkin. Korrupsiya so'nggi yillarda xalqaro miqyosda transmilliy jinoyat sifatida tomonidan keng muhokama qilinayotgan mavzulardan biridir. Ta'kidlash lozimki, korrupsiya keltiradigan zarar barcha davlatlar uchun teng sanalib, mazkur illat davlatning turli sohalariga, xususan

siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy, madaniy jabhalarida amalga oshirilayotgan islohotlarga hamda mamlakatning xalqaro maydondagi imidji va investitsiyaviy jozibadorligiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning 2020 yil 24 yanvar kuni O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisiga qilgan Murojaatnomasida ta'kidlaganidek, "Jamiyatimizda korrupsiya illati o'zining turli ko'rinishlari bilan taraqqiyotimizga g'ov bo'lmoqda. Bu yovuz baloning oldini olmasak, haqiqiy ishbilarmonlik va investitsiya muhitini yaratib bo'lmaydi, umuman, jamiyatning birorta tarmog'i rivojlanmaydi"

Korrupsiyaga qarshi kurashishning ustuvor huquqiy asoslari qator xalqaro huquqiy normalarda o'z ifodasini topgan bo'lib, ularga quyidagilarni kiritish mumkin:

2003 yil 31 oktyabrda qabul qilingan BMT ning Korrupsiyaga qarshi Konvensiyasi;

2000 yil 15 noyabrda qabul qilingan BMT ning Transmilliy uyushgan jinoyatchilikka qarshi Konvensiyasi;

1999 yil 27 yanvardagi Yevropa Kengashining "Korrupsiya uchun jinoiy javobgarlik to'g'risida" gi Konvensiyasi;

1999 yil 4 noyabrdagi "Korrupsiyaga uchun fuqarolik huquqiy javobgarlik to'g'risida" gi Konvensiyalari va boshqalar.

O'zbekiston yuqorida ta'kidlangan xalqaro normalardan 2008 yilda Birlashgan Millatlar Tashkilotining Korrupsiyaga qarshi Konvensiyasi, shuningdek, 2010 yilda Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti doirasida qabul qilingan Korrupsiyaga qarshi kurash bo'yicha Istanbul Harakat rejasini ratifikatsiya qilgan.

Ta'kidlash joizki, mamlakatimizda korrupsiyaga qarshi kurashish hamda ushbu turdagi jinoyatlarni sodir etilishini oldini olishga qaratilgan kompleks

chora-tadbirlar tizimli ravishda amalga oshirilmoqda. davlat va jamiyat hayotining barcha sohalarida korrupsiya omillarini keltirib chiqarayotgan tizimli muammolarni bartaraf etishga qaratilgan qator normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilinib, amaliy hayotga tatbiq etilmoqda.

Xususan, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 29 iyundagi PF-6013-sonli “O‘zbekiston Respublikasida Korrupsiyaga qarshi kurashish tizimini takomillashtirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida” gi Farmoni qabul qilinib, mazkur Farmon asosida korrupsiyaning oldini olish va unga qarshi kurashish sohasidagi davlat siyosatini, shuningdek, korrupsiyaga oid huquqbuzarliklarning tizimli sabab va shart-sharoitlarini bartaraf etish hamda korrupsiyaga qarshi kurashish choralarining samaradorligini oshirishga qaratilgan davlat va boshqa dasturlarni shakllantirish va amalga oshirish maqsadida Korrupsiyaga qarshi kurash Agentligi tashkil etildi.

Farmon bilan, Agentlikka Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkilotining Sharqiy Yevropa va Markaziy Osiyo mamlakatlari uchun korrupsiyaga qarshi kurashish bo‘yicha tarmog‘ining Istanbul harakatlar dasturi doirasidagi ishlar hamda ishlab chiqilgan tavsiyalarning amalga oshirilishini ta’minlash, BMTning Korrupsiyaga qarshi konvensiyasi va O‘zbekiston Respublikasining korrupsiyaga qarshi kurashish sohasidagi boshqa xalqaro shartnomalari qoidalarining bajarilishi bilan bog‘liq chora-tadbirlarni amalga oshirish hamda ushbu yo‘nalishdagi faoliyatni muvofiqlashtirish bo‘yicha O‘zbekiston Respublikasi milliy koordinatori vazifa va vakolatlari, shuningdek fuqarolik jamiyati institutlari bilan birgalikda hududlar, iqtisodiyot tarmoqlari va boshqa sohalar kesimida korrupsiyaning darajasini baholovchi milliy indeks tuzishni tashkillashtirish yuklatildi.

Mamlakatimizda davlat organlari va tashkilotlarining korrupsiyaga qarshi kurashish borasidagi faoliyatini takomillashtirish doirasida ularga

yuklangan vazifa va funksiyalarni amalga oshirishda korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash tizimi izchil joriy etilmoqda.

Shu bilan birga, Yangi O'zbekiston sharoitida korrupsiyaviy omillarni aniqlash, baholash va bartaraf etish jarayonida tegishli sohalarni raqamlashtirish va ta'sirchan jamoatchilik nazoratini yo'lga qo'yishga e'tiborni yanada kuchaytirish zarurati vujudga kelmoqda.

Davlat boshqaruvi sohasida korrupsiyaning oldini olish yuzasidan davlat organlari tomonidan o'z funksiyalarini amalga oshirishda korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash va bartaraf etish tizimini yangi bosqichga olib chiqish maqsadida, shuningdek, 2022 — 2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot [strategiyasiga](#) muvofiq:

1. 2022-yil 1-sentabrdan boshlab, quyidagilarni nazarda tutuvchi "E-Antikorrupsiya" loyihasi (keyingi o'rinlarda — Loyiha) to'liq ishga tushirilsin:

davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari, shu jumladan ularning hududiy bo'linmalari, davlat unitar korxonalari va muassasalari, davlat ulushi 50 foizdan yuqori tashkilotlarning (keyingi o'rinlarda — davlat tashkilotlari) faoliyatida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni majburiy aniqlash va baholash;

korrupsiyaviy xavf-xatarlarni aniqlash va baholash natijalari bo'yicha ushbu xavf-xatarlarni bartaraf etish choralari tizimli ravishda ko'rish maqsadida "Korrupsiyaga moyil bo'lgan munosabatlar elektron reyestri"ni (keyingi o'rinlarda — Reyestr) shakllantirish va yuritish;

korrupsiyaviy xavf-xatarlarni qonunchilik hujjatlarini takomillashtirish, inson omilini qisqartirish va tegishli tartib-taomillar va funksiyalarni raqamlashtirish, shaffoflikni ta'minlash, jamoatchilik nazoratini yo'lga qo'yish orqali bartaraf etish.

Belgilansinki:

Loyiha "E-Anticor.uz" elektron platformasida amalga oshiriladi;

Reyestrni shakllantirish va yuritish Korrupsiyaga qarshi kurashish agentligi (keyingi o‘rinlarda — Agentlik) tomonidan amalga oshiriladi va Internet tarmog‘ida ochiq e‘lon qilib boriladi.

Davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari, ular hududiy bo‘linmalari, davlat unitar korxonalari va muassasalari, davlat ulushi 50 foizdan yuqori tashkilotlar faoliyatida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni aniqlash va baholash uslubiyotini tasdiqlash to‘g‘risida” qaror qabul qilindi.

Har yili 1 martga qadar tashkilotning mas’ul tarkibiy bo‘linmasi yoki ishchi guruhi (davlat idorasi tarkibiy bo‘linmalari rahbarlaridan iborat) korrupsiya xavfini [baholaydi](#). Korrupsiyaviy xavf-xatarlarni aniqlash va baholash quyidagilar ishlab chiqilishini nazarda tutadi: korrupsiyaviy xavf-xatarlar xaritasi; korrupsiyaga qarshi kurashish bo‘yicha dastur; korrupsiyaviy xavf-xatar yuqori bo‘lgan lavozimlar ro‘yxati; korrupsiyaga moyil bo‘lgan munosabatlar elektron reyestri.

Tashkilot faoliyatidagi (vazifa va funksiyalardagi) korrupsiyaviy xavf-xatarlar quyidagi axborot manbalari asosida aniqlanadi:

Ички	Ташқи
<ul style="list-style-type: none"> • давлат ташкилоти фаолиятининг (вазифа ва функцияларининг) ҳуқуқий асоси; • ички текширув материаллари, шу жумладан хизмат текшируви материаллари; • одоб-ахлоқ комиссияси мажлисларининг йиғилиш баённомалари; • коррупцияга қарши курашиш ишларининг мониторинг натижалари; • махсус бўлинма (ишчи гуруҳ) томонидан давлат ташкилоти фаолияти (вазифа ва функциялари) юзасидан ўтказилган сўровномалар, шу жумладан социологик тадқиқотлар натижалари ва бошқалар 	<ul style="list-style-type: none"> • давлат ташкилоти фаолияти тўғрисидаги ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги мурожаатлар (хабарлар) ва статистик маълумотлар; • Агентлик ёки бошқа давлат ташкилотлари томонидан давлат ташкилоти фаолияти (вазифа ва функциялари) юзасидан ўтказилган сўровномалар, шу жумладан социологик тадқиқотлар натижалари; • ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар томонидан тақдим этилган материаллар ва бошқалар.

Baholash natijasi bo‘yicha tegishli korrupsion xavf darajasi belgilanadi:

Коррупциявий хавф-хатар даражаси	Мезонлар
Юқори	давлат ташкилотининг фаолияти (вазифа ва функцияси) автоматлаштирилмаган
	давлат ташкилотининг фаолияти (вазифа ва функцияси) тартибга солилмаган
	назоратсиз тартибда иш жойида жисмоний ёки юридик шахслар билан тўғридан-тўғри алоқа қилиш имконияти мавжуд
	давлат ташкилотининг фаолияти (вазифа ва функцияси) доирасида қарорни лойиҳасини тайёрлашда, кўриб чиқишда ва қабул қилишда бир шахс иштирок этиши
	давлат ташкилотининг фаолиятини (вазифа ва функцияси) бажаришда коррупциявий хатти-ҳаракат содир этилган (жиноят содир этилганлиги суд томонидан тасдиқланган)
Ўрта	давлат ташкилотининг фаолияти (вазифа ва функцияси) қисман автоматлаштирилган
	давлат ташкилотининг фаолияти (вазифа ва функцияси) қисман тартибга солинган
	назорат тартибда иш жойида жисмоний ёки юридик шахслар билан тўғридан-тўғри алоқа қилиш имконияти мавжуд
	давлат ташкилотининг фаолиятини (вазифа ва функцияси) доирасида қарорни лойиҳасини тайёрлашда, кўриб чиқишда ва қабул қилишда иккита шахс иштирок этиши
	давлат ташкилотининг фаолияти (вазифа ва функцияси) бажаришда коррупциявий хатти-ҳаракат содир этилганлиги суд тўғрисидаги маълумот мавжуд (жиноят содир этилганлиги суд томонидан тасдиқланмаган)
Паст	давлат ташкилотининг фаолияти (вазифа ва функцияси) тўлиқ автоматлаштирилган
	давлат ташкилотининг фаолияти (вазифа ва функцияси) тўлиқ тартибга солинган
	жисмоний ёки юридик шахслар билан тўғридан-тўғри алоқа қилиш имконияти мавжуд эмас
	давлат ташкилотининг фаолияти (вазифа ва функцияси) доирасида қарорни лойиҳасини тайёрлашда, кўриб чиқишда ва қабул қилишда уч ва ундан ортиқ шахс иштирок этиши
	коррупциявий хатти-ҳаракат ва коррупциявий хатти-ҳаракат содир этилганлиги тўғрисидаги маълумот мавжуд эмас

Аниқланган хавф-хатар yuqori yoki oʻrta darajada deb baholash davlat tashkiloti rahbari bilan kelishgan holda amalga oshiriladi.

Baholash natijalari boʻyicha korrupsiyaviy xavf-xatarlar xarita loyihalari E-anticor.uz elektron platformasiga joylashtiriladi. Uning asosida avtomatik

ravishda korrupsiyaga moyil bo'lgan munosabatlar elektron reyestri shakllantiriladi.

Xulosam shundan iboratki, davlat organlarining korrupsiyaga qarshi kurashishdagi vakolatlarini kengaytirish – davlat boshqaruvi samaradorligini oshirishning eng muhim shartlaridan biridir. Korrupsiyaning oldini olish, aniqlash, javobgarlikka tortish va nazorat qilish bo'yicha kengaytirilgan vakolatlar nafaqat korrupsion jinoyatlar sonining kamayishiga, balki jamiyatda shaffoflik, halollik va qonun ustuvorligi tamoyillarining mustahkamlanishiga xizmat qiladi. Kengaytirilgan vakolatlar, zamonaviy raqamli texnologiyalar va xalqaro standartlar bilan uyg'unlashgan holda, korrupsiyaga qarshi kurashni yangi bosqichga ko'taradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. <https://uz.wikipedia>.
2. <https://uz.wikipedia.org/wiki/Huquq>
3. <http://minjust.uz/uz/publications/newspaper/33/2296/>
4. (O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017-y., 1-son, 2-modda; Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 16.01.2019-y., 03/19/516/2484-son; 24.05.2019-y., 03/19/542/3177-son, 2019-y., 2-son, 47-modda; Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son, 19.11.2021-y., 03/21/729/1064-son; 09.08.2023-y., 03/23/860/0571-son; 05.06.2024-y., 03/24/931/0402-son; 26.02.2025-y., 03/25/1038/0188-son)
5. <http://hisobot.stat.uz/>
6. [Korrupsiyaga qarshi kurashuvchi davlat organlari](#)
7. <https://tashkent.uz/uz/news/6998>
8. <https://lex.uz/uz/docs/-6676585?ONDATE=28.11.2023>

- 9.https://uz.wikipedia.org/wiki/Xalqaro_korrupsiyaga_qarshi_kurashish_kuni
- 10.<https://ombudsman.uz/oz/docs/ozbekistonda-korrupsiyaga-qarshi-kurashish-sohasida-davlat-siyosatini-takomillashtirtish-masalalari>
- 11.<https://lex.uz/mact/-6000285>
- 12.<https://kun.uz/40325680?q=%2F40325680> - !